

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15 v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

Vesele in srečne božične praznike ter Novo leto želim vsem tovarišem in prijateljem in svojim odjemalcem. Priporočam se za nadaljno naklonjenost Rant Zdravko, urar, Jesenice - Fužine 44, Gorenjsko.

Rok za prijave podaljšan.

Novi dodatni zakon k invalidskemu zakonu, katerega v tej številki objavljamo dovoljuje, da se vlagajo prijave za nadaljno invalidnino in zaščito do 31. decembra 1929.

Po tem terminu pa bo brez nadaljnega vsaka pravica ugasnila. Opozorjamo, da se morejo prijavitelj tudi državni uslužbenci in oni, ki niso siromašni; le bolnikom-invalidom, ki obdržijo še nadalje samo zdravljenje se ni treba.

Razumljivo je, da se tudi ni treba javiti 20% in drugim reduciranim invalidom, vdovam in sirotam.

Opozorite na to vse zamudnike, ker baje jih je precej!

Pojasnilo k novemu dodatnemu zakonu bomo objavili v prihodnji številki.

Ob koncu leta.

Zopet, edenajstič od konca svetovne vojne, stojimo ob koncu leta.

Mrzlo je. Slika našega življenja, ki je tudi mrzlo. Kajti kako nas mora greti proteza, izgubljen vid, pohabljenost, izgubljeno zdravje, zguba moža, očeta, brata, sina — uničena življenjska eksistenca ter mladostna in moška leta, ki so nam strta? Zemlja je trda, zmrznjena, vsa narava mrtva. Enako je z našim življenjem in z vsem, kar nas obdaja.

Če pogledamo nazaj na cesto odhajajočega leta, vidimo raznovrstne postaje in postajice, znamenja in križe, kjer se je naša pot za naše zboljšanje ustavljala in čakala, da se merodajna mesta in vrata odpro, da pade dobra, rešujoča beseda... in zopet šla naprej do druge postaje.

Na tej naši poti v odhajajočem letu stoji veliko znamenje. To je znamenje, kjer stoji napis: »Invalidski zakon«. Novi invalidski zakon je tam stopil pred nas in nas ustavil na naši trnjevi poti. In zgodilo se je, da so vsi vojni invalidi do 20 odstotkov, vsi, ki so bolni brez ran, pohabljeni brez ran in še drugi mnogi, povsili svoje glave in šli mirno brez pozdrava. Zakaj, trdo besedo je imel za nje.

Mnogo je grobov, ki jih vidimo na cesti odhajajočega leta. Legli so k mirnemu pokoju, v brezskrbnost, naši sotrpini, izmučeni in obupani — kot preostanki svetovnega klanja.

Ni cvetoča pot našega življenja v tem odhajajočem letu. Niti bela ni. Mrzla je in trda.

Smehljaja se nam nasproti nova, v mladem letu spočeta v začetku katere stoji božično drevesce. Kakšne darove nam pokaže na tem božičnem drevescu za odpirajočo se novo našo pot?

Bo li ublažen obup mnogih trpečih iz dni svetovnega klanja? Bo li nova pot v prihajajočem letu svetlejša?

Odgovor nam poda naša odločnost in naša zavest sama. Če svojo organizacijo, naše »Udruženje« strnemo krepko, če bomo aktivni in odločni člani, če bomo v našem »Udruženju« delali vsak po svojih močeh, če bomo vsakega vojnega invalida, vsako vojno vdovo in vsako vojno siroto, ki še ni organiziran, pozvali in poskrbeli, da bo organiziran, potem je v tem že polovica garancije, da bo naša pot v bodočem letu svetlejša. Naš list, naše glasilo »Vojni Invalid«, bo naš mogočen glas, ki bo klical vsem v Jugoslaviji, kdo smo in kako nam je, ki bo na sleherni vrata,

kjer se odločujejo naše zadeve in zahteve, glasno potrkal in vstopil in povedal, da smo mi ustanovitelji naše lepe domovine in da zahtevamo, da se zakon izvršuje točno.

Ko bodo v cerkvah prepevali »Gloria in excelsis deo, et in terra pax«, naj bo ta »et in terra pax« (mir ljudem na zemlji) tudi resničen...

Vam vsem, ki ste mi odprli vrata, da prihajam v Vašo hišo, v Vašo družbo, v Vaš krog, ki ste mi prijatelji, pa stiskam roke. Želim Vam zadovoljne božične praznike. Kvišku glave in Novo leto bodi zboljšanje našega položaja. Naše »Udruženje« pa naj raste in stoji mogočno.

Pozdravljeni!

Vaš

»Vojni Invalid«.

Slučaji današnjega položaja.

Po novem reguliranju invalidskega vprašanja se množe slučajji, ki postavljajo nekatere v zelo neprijeten položaj. Izguba pravic ima zelo strogo postopanje tako, da je velika večina vojnih žrtev v zelo kritičnem stanju. Vsak dan prihajajo drug za drugim k organizaciji, da naj jim pomagajo, da pridejo do najpotrebnejših pravic.

Ako se v tem oziru ne bo zboljšalo ali uredilo drugače, bo mnogo oseb občutno prizadetih. Da dosežemo nekaj v tem pogledu, bo mogoče pomagalo, ako take slučaje navedemo. Postopanje v invalidskih zadevah je povzročilo velike spremembe. To so vse vrste slučajev, ki predstavljajo posamezne pereče invalidske zadeve. Hočemo opisati vsaj bolj glavne.

K organizaciji pride invalid, ki razburjen opisuje svojo zadevo. Pred vojno je bil kaznovan, ker je ukradel neko malenkost. Takrat še ni niti slutil, da bo enkrat postal invalid. A vendar je prišel iz vojne pohabljen. Danes prejme obvestilo, da mu ne pritiče nobena pravica več, z ozirom na svoječasno še predvojno kazen? On naj nima niti več pravice, da se brezplačno zdravi, ali da se mu popravi ali napravi proteza?

Pride drugi. Ribe je lovil brez karte — toda že po vojni kot invalid. Tudi njega zadene ista usoda. Tretji je bil kaznovan, ker so našli pri njem lovsko orožje. Plačal je kakor pravi vsled tega neko globo, danes pa naj ne dobi nobenih invalidskih pravic?

Pa pride zopet vojna vdova. S solzami v očeh zagotavlja, da ni niti vedela, da je bil njen pokojni mož enkrat kaznovan. Menda je tudi kako stvar izmaknil? Njegova kazen ima za posledice, da ona danes ne more dobiti nobene zaščite. Z njo vred tudi deca. Ko jo potolažiš, pa že pride zopet eden. Pokaže list. Ni siromašen? Pravi, da ima le trafiko. Od nje se komaj živi, ima celo dolgove. Ima pa vendar toliki davek na dobiček, da izgubi invalidnino. Kmalu se pojavi bolni invalid. Ne more dokazati, odkod izvira njegova bolezen? Pravi, da je bil v ruskem ujetništvu in dobil tam notranjo bolezen. Prebolel jo je, od tedaj pa ni več zdrav. Invalidnina mu je ustavljena. Brezplačno zdravljenje za bolezen mu ostane. On pa tarna, da je tudi invalid, potreben kot vsi drugi, ki so pohabljeni, podpore. In zopet imaš pred seboj 20-odstotnega invalida. Ježi se na vse pretege. »Jaz pa ne dobim ničesar več.« Tako je, se glasi odgovor. Potem pa natančno razklada svojo poškodbo in hoče doseči več procentov, ker mu pritičejo. To pa je ne-

mogoče, on je kratkoma izbrisan. Dobival je tudi neko ortopedično sredstvo za nogo, odslej tudi tega ne bo več.

Vojna vdova s par otroci se pride pritožiti, ker ne dobi ničesar več. Na vprašanje kako je postala vdova, pripoveduje, da je njen mož umrl kot iz fronte došli bolnik, ranjen pa ni bil. Če mi ne pritiče, vam bom pa pripeljala otroke. S tem izrazom odide.

Celo stari invalid iz Bosne pride vprašati kaj je z njim? Ima namreč samo 20 odstotkov. Že kakih 50 let je dobival podporo, sedaj pa mu je ustavljena. Tolaži se edino, da bo kmalu umrl.

Mož z 2 otrokoma težki invalid je pred nekaj leti zgubil ženo, ki mu je umrla. Pozabil je nazniniti, sedaj pa bo kaznovan z izgubo invalidnine. Zatrjuje, da ni nikoli računal koliko dodatkov prejema? Sicer pa lahko vrne, kar je bilo nepravilnega. Stara ženica se obrača s pismom, da je zgubila v vojni sina. Do sedaj se ni javila, ker ni vedela, da ji sploh kaj pritiče in ji tudi nihče ni povedal. Seveda ne more danes nobenih pravic več uveljaviti, ker je zamudila rok. Težko jo je potolažiti.

To so vsakdanje zadeve, ki se vrste druga za drugo. Koliko pa je še bolj pogostih?

Eden hoče nujno protezo, pa je ne more dobiti, ker mu je delavnica dolgo časa ne izgotovi, drugi hoče v bolnico, pa ni prostora, ker je vse prenapolnjeno, v invalidski dom tudi ne more biti sprejet, tam je samo za pretežke invalide. Zopet drugi hoče nujno odkupnino ali posojilo pa ni rešitve, sirota se hoče učiti pa nima podpore, cela kopica pa jih povprašuje za službe vse kar bi bilo, samo ako se jih more zaščititi; ali da bi jih kdo hotel sprejeti? Pa je zopet kdo, da bi rad trafiko, pa nima prostora, je vse prenapolnjeno z zaščitnimi in nezaščitnimi, ne dobi lokala in nima denarja.

Tako je to vsakdanje invalidsko življenje!

Z vsemi takimi težavami pozivajo vojne žrtve svojo organizacijo — udruženje, katero je skozi 10 let njihov vodnik, tolažitelj in branitelj.

Največ stika s tem in največ morajo preslišati ubogi tajniki invalidskih organizacij, ki skoro ne vedo kaj bi storili? Organizacija je edina, ona je za vse, člani so jo upravičeni uporabljati, vselej pa pride tudi prav nečlanom. Kam pa naj se sami obrnejo, ko so nevesči?

S tem smo pokazali neko sliko današnjega položaja, ki se urejuje, gremo naprej in upamo, da bo enkrat boljše!

Kako je s protezami?

Dnevno dobivamo prošnje in pritožbe zakaj ne dobi kdo proteze?

Nekateri jih imajo v popravilu, drugi umerjene nove, ali pa v delu ortopedične čevlje.

Navadno čakajo nad 1 leto, vsak pa potrebuje svoj ortopedični predmet nujno. Seveda saj brez njega se ne more kretati; ne more opravljati vsakdanjega dela in to so zle posledice.

Udruženje bi rado ustreglo prošncem toda z intervencijami v Protezni delavnici se ne da ničesar pospešiti in doseči nikake izjeme.

Protezna delavnica dela samo vsaki teden od pondeljka do četrta. V tem času pa se ne more potrebnega izgotoviti. Manjka ji menda tudi materiala.

Treba je nujno doseči več sredstev. Naš oblastni odbor je poslal tozadevno že ponovne s konkretnimi razlogi podkrepilne prošnje na Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja. Ob tej priliki zopet apelira, da bi se stanje zboljšalo.

Invalidi ne moremo izhajati brez rednega ortopediranja ker to posega preveč v naš položaj in stanje.

Človek, ki si mora v potu svojega obraza po-

habljen služiti kruh, mora imeti vsaj potrebni nadomestek za izgubljene in poškodovane ude.

Popravljalnica protez v Celju je ukinjena, delo je centralizirano za celo banovino v Ljubljani, zato je potreba ta zavod povzdigniti.

Z omejenim delavnim časom bomo invalidi vedno več trpeli ako se bo kopičil vedno večji zastanek? Med nami je okoli 2100 oseb iz cele dravske banovine, ki potrebujejo ortopedične pripomočke.

Pomisli pa je treba, da imajo po večini že stare večkrat popravljene proteze, ki so se pričele do skrajnosti obrabljati.

Kakor smo že poprej enkrat v enem članku poudarjali: »Kaj je v tem slučaju če invalid na cesti pade s polomljeno protezo?«

Ako delavnica ne bo delala, kdo mu jo bo popravil? Mi toraj prosimo, da bi se naša Protezna delavnica v Ljubljani vpeljala zopet v polno obratovanje. Našim članom prošncem in pritožiteljem pa tem potom tudi odgovarjamo, da so glede svojih zaželjenih protez obveščeni in ne bodo po nepotrebnem vedno vlagali različne vloge na udruženje.

Zelo pogosto pa se pripeti, da posamezne invalide potreba popravila ali prejema protez napoti

osebno v Ljubljano brez vsakega poziva. Plačati morajo sami vožnjo, pa tudi to žrtvujejo samo, da bi dobili potrebne stvari. Zavod jih brez poziva ne sprejme in jim ne more ustreči. Zanašajo se, da bodo dobili brezplačno vožnjo vsaj za nazaj, seveda brez pozivnice pa je ne morejo dobiti. Potem pa tarnajo pri udruženju, da ne morejo nazaj domov, ker so brez sredstev. Udruženje tudi nima toliko sredstev, da bi moglo plačevati vožnje, sploh pa podpore odobruje le odbor in ne tajnik. Opozarja-

mo naše invalide, da naj brez pozivnice nikdar ne hodijo v Ljubljano ker ne bodo ničesar opravili, pač pa zašli v stiske ker bodo morali hoditi lačni okoli, ako nimajo svojih sredstev in tudi vožnjo sami plačati. Za vsako stvar se je treba prej pismeno obrniti na Protezno delavnico. Vsi ti nedostatki ker ne dobijo redno protez, delajo našim invalidom kakor iz prednavedenega vidimo, veliko trpljenja.

Vendar pa upamo na uslišanje naših apelov in zboljšanje položaja.

Zakon o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona z dne 4. julija 1929*.

§ 1.

Oddelku I. § 6. naj se doda na koncu poseben odstavek:

»Vojni invalidi imajo pravico do državne zaščite in pomoči po točkah 3.), 4.), 5.), 6.) in 8.), ne glede na imovinsko stanje, kolikor ni odrejeno s tem zakonom drugače. Pravico do prejetanja invalidnine in do ostalih vrst zaščite in pomoči po tem zakonu imajo samo, če so siromašnega stanja.«

Na koncu § 6. naj se doda poseben odstavek:

»Pravico do prejetanja invalidske podpore, odnosno denarne pomoči, kakor tudi do ostalih vrst zaščite in pomoči po tem zakonu imajo rodbine in roditelji, če izpolnjujejo ostale pogoje in če so siromašnega stanja.«

§ 2.

§ 12. se dodajata v začetku ta-le odstavka:

»Siromašni vojni invalidi I. skupine imajo pravico do specialne osebne doklade za oskrbovanje. Ta doklada znaša pri obveznikih (kaplarjih in redovih) in pri podčastnikih po 700 dinarjev na mesec, pri nižjih in višjih častnikih, kapelnikih in vojaških duhovnikih pa po 800 dinarjev na mesec.

Pravice do te specialne doklade nimajo:

a) Invalidi, ki prejemajo pokojnino iz državne ali samoupravne blagajne, in
b) invalidi v času, dokler so brezplačno nastanjeni v invalidskem domu ali v bolnici.«

§ 3.

V prvem odstavku § 37. naj se nadomesti beseda: »njihove« z besedo »svoje«.

§ 4.

V prvem odstavku § 39. naj se izpuste besede: »pri divizijskih vojaških bolnicah.« in naj se nadomeste z besedami: »superrevizijske komisije pri štabu komande divizijske oblasti.«

§ 5.

V poslednjem odstavku § 50. naj se izpuste besede: »superrevizijski komisiji pri divizijski vojaški bolnici« ter naj se nadomeste z besedami: »super-

* »Službene Novine kraljevine Jugoslavije« z dne 7. decembra 1929., št. 288/CXVIII. — Prvotni zakon glet v Uradnem listu z dne 5. avgusta 1929., št. 326/81.

* V slovenskem prevodu invalidskega zakona se je to zmiselao že storilo. Op. ur.

revizijski komisiji pri štabu komande divizijske oblasti.«

§ 6.

V prvem odstavku § 65. naj se dodata za besedami: »postavljajo: en aktiven« besedi: »ali upokojen«.

§ 7.

§ 98. se izpreminja ter se glasi:

»Za pridobitev pravice do invalidnine, invalidske podpore in denarne pomoči se jemlje poleg ostalih pogojev, določenih s tem zakonom, v poštev tudi imovinsko stanje po davku iz prvega odstavka § 99.

Pri vojnem invalidu se jemlje davek, ki ga je plačeval ob času onesposobitve na svojo osebno imovino, če pa je bil takrat v zadruzi, tudi oni del zadržnega davka, ki je pripadel takrat na njegovega očeta s polnoletnimi sinovi, odnosno, če oče takrat ni živel, oni del davka, ki je pripadal na invalida. Pri rodbini in roditeljih padlih, umrlih ali pogrešanih bojevnikov ali umrlih vojnih invalidov se jemlje davek, ki ga je plačeval pokojnik ob času, preden je umrl ali preden se je pogrešil, na svojo osebno imovino, če pa je bil pokojnik takrat v zadruzi, tudi oni drugi del zadržnega davka, ki je pripadal takrat na njegovega očeta, odnosno če oče takrat ni živel oni del davka na osebo, od katere zapisnik s predmeti vred invalidskemu sodišču v izvajajo svojo pravico.

Za zadrugo se smatra skupnost življenja in imetka očeta s polnoletnimi sinovi, prav tako pa se smatrajo za zadrugo tudi rodbine bojevnikov, ki so med vojno padli, umrli ali se pogrešajo, in rodbine umrlih vojnih invalidov.«

§ 8.

Tretji odstavek § 99. se izpreminja ter se glasi:

»Na pravico, prejemati invalidnino, ne vpliva davek, ki ga plačujejo osebni invalidi na svoje plače, pokojnine in na njih dodatke, če jih prejemajo pri samoupravni blagajni, ne glede na velikost teh dohodkov, kakor tudi ne davek, ki ga plačujejo osebni invalidi na svoje pokojnine in na njih dodatke, če jih prejemajo pri državni blagajni, ne glede na velikost teh dohodkov. Na pravico, prejemati invalidsko podporo, ne vpliva ne davek, ki ga plačujejo rodbine na pokojnino in dodatke, na velikost teh dohodkov, če jih prejemajo pri državni ali sa-

mepravni blagajni in po osebi, od katere izvajajo pravico do pokojnine in invalidske podpore.«

Tretji odstavek § 99. je smatrati za drugi odstavek, drugi odstavek § 99. pa je smatrati za tretji odstavek § 99.

Na koncu § 99. je dodati poseben odstavek:

»Ko se ocenja siromašno stanje, se ne seštevajo davki iz prvega odstavka in davki iz drugega in tretjega odstavka in davki na dohodke iz četrtega odstavka tega paragrafa.«

§ 9.

V poslednjem odstavku § 101. naj se nadomeste besede: »do dne 1. decembra 1929.« z besedami: »do vštete dne 31. decembra 1929.«, besede: »do konca tega meseca.« pa z besedami: »do dne 31. januarja 1930.«.

§ 10.

Poslednjemu odstavku § 102. se dodaja stavek: »Preveč prejete razlike med starimi in priznanimi novimi prejemki ni pobirati.«

§ 11.

V točki 11.) § 103. naj se izpuste besede: »in 40%«, namesto njih pa naj se postavi vejica in naj se dodado besede: »40 in 50%«.

§ 12.

V prvem odstavku § 104. je postaviti za besedami: »prejemati invalidnino« vejico in namesto besede: »in denarno podporo« besede: »invalidsko podporo in denarno pomoč«. Namesto besede: »odločilo o pridobljeni« naj se postavijo besede: »odločalo na prvi stopnji o tej«.

Za prvim odstavkom § 104. se dodaja nov odstavek:

»Ostale osebe, ki smatrajo, da imajo kakršnokoli pravico po tem zakonu tudi izza dne 1. oktobra 1929., se morajo zaradi priznanja te pravice prav tako prijaviti sodišču, ki jim je na prvi stopnji priznalo pravico po prejšnjih zakonskih predpisih.«

§ 13.

§ 105. se dodaja drugi odstavek: »O nepravčasno predloženih prijavah za izdajo potrdila po prvem odstavku § 104. kakor tudi o prijavah za priznanje pravice po drugem odstavku § 104. tega zakona ne izda sodišče nobene odločbe, ampak jih pošlje, ko jih je vpisalo v vložni zapisnik, s predmeti vred invalidskemu sodišču v nadaljnje postopanje.

§ 14.

Prvi odstavek § 107. se izpreminja ter se glasi: »Invalidska sodišča rešijo vse dobljene nerešene predmete po §§ 101. in 106. tega zakona, potem pa tudi prvenstveno pretresajo predmete, o katerih so se izdala potrdila po § 105. tega zakona za podaljšavo izplačevanja tudi izza dne 1. oktobra 1929.; nato predmete, glede katerih se je odklonila izdaja potrdila po § 105. tega zakona, in predmete oseb, omenjenih v drugem odstavku § 108.; predmete, glede katerih so se predložile prijave po drugem odstavku § 104. tega zakona, in naposled predmete,

LISTEK.

Leonhard Frank:

Oče.

Prevaja Mile Klopčič.

(Nadaljevanje.)

Mar ni blaznost, če se veselite vesti: dva tisoč francoskih trupel je obležalo pred našo črto? Mar niso blazni Parižani, da se vesele vesti? dva tisoč nemških trupel je obležalo pred našo črto?

Od bolesti kričimo, izjokamo si oči od bolesti, če pade naš sin. Dokler prav tako ne zakričimo, če pade Francoz, ne ljubimo. Dokler ne začutimo: nekdo, ki nam ni ničesar storil, je padel in umrl, smo blazni. Zakaj človek, ki je padel in umrl, je imel mater, očeta, ženo, ki kriče od bolesti. Človek je bil. Rad bi bil živel. Pa je moral umreti. Zakaj? Čemu? Mi, njegovi morilci, smo ga pustili umreti, ker ne ljubimo.«

Robert je delal med govorom čisto neznačne kretnje z roko, da je bingljala njegova bela serveta. Tako težko je bilo dopovedati tudi drugim, kar čutiš in kar si spoznal sam. Vrh tega pa je bilo vendar vse tako preprosto, tako razumljivo. Toda ljudem ni bilo več do razumljivosti. Enostavno pozabili so ljubezen, kakor pozabiš dežnik.

»Saj nam je treba samo ljubiti, pa ne bo nobenega strela več. Potem pride mir. Otroci bomo na svoji zemlji... Vsa Evropa joče. Spričo tega nam je vendar jasno, da je vsa Evropa zmožna ljubezni. Popolnoma brez vsega upanja bi bilo šele tedaj, če bi se vsa Evropa rogala temu, da vsa Evropa krvavi. A v Evropi ni hiše, da ne bi jokali v njej. To je ljubezen, ki joče iz človeških oči, ker je bila izgnana iz človeških src.«

Kaj bi storili, če bi ta hip stopil v dvorano tuj človek in zasadil bajonet v nekoga izmed vas, katerega nikoli videl ni? Vi tega blazneža ne bi razumeli. Isto počenjajo vaši možje in sinovi; tudi oni zasajajo možem in sinovom, ki jih nikoli vi-

deli niso, bajonet v telo, da prebodeni zakriči, klecne in pade. Kaj je bil storil vašemu sinu? In kaj je bil storil vaš sin človeku, ki mu je zasadil bajonet v telo? ... Ste že kdaj pomislili, na kakšen način je moral umreti vaš mladi sin, ki bi bil rad, ah tako rad še živel? ... Dekle, zamisli si poslednji pogled svojega ženina, ki je ranjen, žejan visel šest ur v poletni vročini na bodljikavi žični ograji. Zamisli si njegov poslednji, grozno dolgi pogled.«

»Žena,« je dejal Robert neki obledeli, tiho, da je slišalo vseh sedemsto ljudi, »kaj je bil storil tvoj mož, ki si ga ljubila, ki ti je dal otroke in dajal kruha, kaj je bil storil človeku, ki mu je zasadil bajonet v telo?«

Žena je zajčala, njena glava je padla na rame soseda.

»Ljudje so blazni, resnično blazni, ker so pozabili ljubezen. In ker so pozabili ljubezen, mislijo, da mora ostati vse tako kakor je... Naš narod, kakor vidite, je le še rod pohablencev in izžetih otrok, žena in starcev. Če bi zdajle prinesli z bojišč še roke in noge, odbite dele telesa, milijone razmesarjenih trupel, med katerimi so tudi vaši možje in sinovi, ter jih razmetali po vaših ulicah, vam pred oči, bi potem še govorili: se moramo pač sprijazniti s tem? Ali boste potem vendar že pripravljeni ljubiti, pa naj se že zgodi kakoli? Bi potem končno že rekli: ne maram živeti, če ne smem ljubiti? Bi potem spregledali, da so ljudje, ki vam prepovedujejo ljubiti, sovražniki? Sovražniki človeka! Sovražniki ljudstva! Kaj ne vidite gora razmesarjenih človeških trupel? Pred vašimi očmi leže, po vaših cestah leže, da ne more noben voz naprej in da nimate kam stopiti. Vaši sinovi! Vaši sinovi! Vaši možje! Očetje! Krvavi! Razmesarjeni, da jih ni mogoče spoznati!«

Sredi dvorane je zakričalo. Zadaj, pri vhodu, se je oglasilo živalsko hlipanje. Nekemu starcu je padlo čelo v dlani. Neko dekle je vstalo s svojega sedeža; oči so ji bile nabrekli, klecnila je na kolena.

»Nikarte več lagati samemu sebi in govoriti:

edinole car, cesar, Anglež je kriv.« Robert si je počasi položil roko s serveto na prsi: »Jaz sem kriv. In ti si kriv. In ti in ti... Zakaj tudi mi smo pozabili ljubezen, kakor jo je pozabil car, Anglež, cesar, milijonar in milijarder. Vzemite krivdo nase, da boste spet lahko deležni ljubezni. Zakaj le kdor se čuti krivega, bo lahko odvezan grehov in bo spet lahko ljubil.

Vedite pa: ljubezen nosi v sebi trd ukaz. Ljubezen pravi: kdor ne ljubi, je kriv in zloben in se mora umakniti proč, da ne bo nič na svetu več oviralo ljubezni. Pasti in umreti hočemo, da bo zavlada Evropi ljubezen.«

Človeški obrazi v dvorani so se zjasnili.

Robert je govoril in stopal z odra. Vsi so se dvignili in se gnetli za njim.

»Ljubezen ukazuje: kdor se ne čuti krivega, kdor ne prevzame krivde nase, ne ljubi, je naš sovražnik. Naj se umakne. To je zakon. Nov zakon! Vi, ki nimate ničesar več izgubiti, ker ste že vse izgubili...«

Robertove besede so utonile v stoglasnih, ponavljanih besedah: »Vse izgubili! Nimamo ničesar več izgubiti! Mi, ki nimamo ničesar več izgubiti... Ničesar! Ničesar!«

Novica se je bila že razglasila, ko so korakali skozi mesto. Pred njimi natakali, brez klobuka, v zamazanem smokingu, s serveto v rokah. »Mir hočejo napraviti. Mir hočejo napraviti.«

Prodajalke — ovdovele neveste — so zapustile prodajalne in se pridružile. Dva starca, ki sta čistila izložbe, sta pustila lestev in se pridružila. Voznik električne je zaslišal besedo »mir«, odrevenel in skočil z voza, se pridružil. Potniki so se pridružili. V nekaj minutah se je množica potrojila. In se podesetorila, ko so prišli na trg in je Robert stal na vodnjaku ter govoril. Njegove ustne so zarisale poslednji stavek v daleč vidnih črkah v nebo: »Ze je sekira nastavljena drevesom na korenino; vsako drevo torej, katero ne rodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj.«

Neka mlada žena je stala med njimi in se je samo smehljala in govorila »mir«. Potniki, ki so

glede katerih so se nepravčasno predložile prijave, po §§ 104. in 108. tega zakona.

Invalidska sodišča postopajo, ko ocenjajo svojo pristojnost in pravočasnost prijave, po §§ 68. in 69. tega zakona.

Po oceni predloženih in naknadno pribavljenih dokumentov in predmeta samega izda sodišče novo odločbo o priznanju ali nepriznanju poedinih pravic do državne zaščite in pomoči po tem zakonu.

V predposlednjem odstavku § 107. naj se postavi za besedami: »in denarno pomoč« večica in naj se dodajo besede: »odnosno pravica do kakršnekoli vrste zaščite in pomoči po tem zakonu.«

Poslednjemu odstavku § 107. se dodaja nov stavek: »Povračila invalidskih prejemkov, dobljenih od dne 1. oktobra 1929. do dne ustavitve, ni zahtevati.«

§ 15.

Prvi odstavek § 108. se izpreminja ter se glasi: »Predlaganje prijav po § 104. tega zakona se mora končati z vstetim dnem 31. decembra 1929. Če se ta rok zamudi, ima to za posledico, da zastara vsaka pravica po tem zakonu.«

§ 16.

Na koncu § 113. se dodaja stavek: »Ti invalidi ne predlagajo prijave po § 104. tega zakona.«

§ 17.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.

V Beogradu, dne 4. decembra 1929.

Aleksander s. r.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje:
dr. M. Drinkovič s. r.

Videl in pritisnil državni pečat čuvar državnega pečata, minister pravde:

dr. M. Srškić s. r.
(L. S.)

Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle, častni adjutant Njegovega Veličanstva kralja, divizijski general:

Peter Živkovič s. r.

Vprašanje trafik?

Neki prizadeti invalid je poslal notico v Slovenski Narod o načinu podeljevanja trafik. Po invalidskem zakonu bi jih moralo priti najmanj 50 odstotkov v roke vojnih žrtev, toda jih ne dobijo pač pa dobi trafiko vsak trgovec v konkurenci invalidu, tako, da isti ne more živeti. To je glavni smisel dotične notice.

Mi hočemo tudi k temu vprašanju izraziti svoje stališče. Sicer smo že večkrat pisali o tem, kakšen položaj imamo pri trafikah vojne žrtve? Trafike se podeljujejo s posredovanjem invalidskega združenja. To posredovanje pa v prid vojnih žrtev malo zaleže.

Dokler ne bodo trafike za vojne žrtve pridržane in omejene, ne bodo mogle istim mnogo koristiti. Podeljujejo pa se gotovo neomejeno.

Postopa se tako, da se gotova razpisana trafika po prednosti podeli vojni žrtvi ako se za njo oglasi, toda kdor vsled tega spodleti, ker ni zaščiten, dobi kljub temu trafiko tako, da jo imata potem oba.

Navadno potem invalidu trafika nič ne koristi, ker ima preveliko konkurenco. Invalid hoče živeti izključno od trafike, drugemu pa je največkrat poleg trgovine za postranski zaslužek.

Udruženje se zelo prizadeva, da bi moglo doseči boljšo zaščito vojnih žrtev glede trafik. Vsi predlogi pa so ostali neupoštevani. Leta 1922 so bile vse trafike nezaščitenih trafikantov v prid vojnih žrtev razpisane in ako je kdo takrat ni dobil, pozneje tudi ni bilo več mogoče. Mnogi invalidi in vdove takrat niso imeli potrebnih sredstev. In vendar so ostale baš najboljše stoječe trafike v rokah neinvalidov.

Takrat je bilo vpeljeno tudi neko družabništvo. Ker vojne žrtve niso imele denarja za prevzem trafik, so jih prideli k dobrim trafikam kot družabnike.

prihajali s postaje, so pozabili na vse in se pridružili, ko je množica zavalovala dalje. Z ognjem. Z naglico. Z vero podžgana. Skupina dopustnikov v bojni opremi, s puškami preko ramen, z grozo bojišča v očeh, se je pridružila. Stare mamice so jedva dohajale. Otrokom so se obrzali zoževali v čudenju, slutili so veličino. Star policijski stražnik s sivo brado, z žalnimi trakom na desnem rokavu, je dobil fanatične oči in se pridružil. Ljudje, ki so prihajali sprevodu nasproti, so se, prevzeti od ognja, okrenili. Kolesarji so drveli po ulicah. »Mir hočejo napraviti!« Gostilne so se izpraznile. Delavnice, stavbišča so se izpraznila. Transmisije so potihnile. Čete vojakov s puškami je potegnile s seboj. V tempu koračnice so se oglasile pesmi ljubezni. Bolniki so vstajali iz postelj, se plazili k oknom. Kilometerske vrste žená so se z vseh strani iztekale v sprevod.

Iz gneče v stranski ulici je planil neki dvajsetletnik — s fanatizmom in dušo na čelu — k natakariju, ga poljubil. In njegov vroči pogled je odpiral srca.

Vse mesto je vstalo in kričalo eno besedo: Mir! Tako govorjena beseda je postala mogočna pesem-tisočeri glasov. Vsi zvonovi so potrkavali.

PRIHODNIČ NOVELA »VOJNA VDOVA«.

A. Koževnikov: *Jeromkin krog*, mladinska povest ruskega mladinskega pisatelja je izšla v prav mični izdaji »Proletarske knjižnice«. Knjigo krasi več slik ruskega umetnika J. Mročkovskega. Tudi naslovna stran je ilustrirana. Prevod iz ruščine je oskrbel Iv. Vuk. Knjiga je lepo darilo za Božič, za novo leto, za god, za lepe rede otroku in okras družinski knjižnici. Dobiva se v vseh knjigarnah. Cena je Din 10.—.

Toda to ni trajalo dolgo. Družabništvo je bilo razdrto, vojne žrtve so ostale brez trafik, najboljše trafike pa so ostale v rokah nezaščitenec. Ako zaprosi danes invalid ali vdova za neko dobro trafiko v tem smislu, da naj se odvzame nezaščitenca in podeli invalidu ali vdovi, se mu prošnja zavrne.

Tudi ako slučajno kaka dobra trafika postane prosta vsled smrti, ne pride v roke vojni žrtvi, ker so različne ovire s tem, da gospodarji ne prepuste lokalov, ali pa vojne žrtve ne morejo nikjer dobiti potrebnega denarja. Seveda iz nič se ne da nič napraviti.

Da bi bile vojne žrtve res pravilno zaščitene, bi se moralo trafike omejiti na gotovo število, potem pa v smislu inv. zakona 50% istih izročiti vojnim invalidom in vdovam ter jih gospodarsko podpreti z brezobrestnimi posojili. Pri tem pa bi se moralo poseči po boljše stoječih, ki so v rokah nezaščitenih. Od novih trafik med tako gostimi prodajalnami, pa vojne žrtve ne morejo eksistirati.

Nepotrebno pa je poudarjati, kolike koristi za zaščito vojnih žrtev so baš trafike? Ima jo lahko popolnoma za delo nesposobni invalid, celo vojni slepec. In s tem je vendar precej preskrbljen.

Matičarji pri francoskih vojnih invalidih.

Glasbena Matica v Ljubljani je s svojim zborom priredila po Franciji pevsko turnejo. Slovenska pesem je žela povsod navdušenje in priznanje. Pevski zbor Glasbene matice je bil povsod sprejet z veliko gostoljubnostjo in slavjem in časopisje je pisalo cele strani o slovenskem narodu in Jugoslaviji ter o krasnih pesmih.

Vojno ministrstvo v Parizu je povabilo Matičarje, da si ogledajo »Invalidski dom«, velik kompleks stavb, v katerem so Napoleonov grob, izredno bogati vojni muzej in zavetišče za najtežje vojne invalide.

Kako so bili Matičarji sprejeti in kako je njih pesem, vplivala na vojne žrtve, priobčujemo poročilo iz naših dnevnikov.

Ob vhodu v Invalidski dom je pričakoval Matičarje komandant general Marieaux, invalid z leseno nogo. Pozdravil jih je pristrčno in jim potem v spremstvu generala Henrija najuslužnejše razkazal vse mnogobrojne znamenitosti vojnega muzeja in Napoleonovega groba, na katerega so Matičarji položili venec. V zavetišču najtežjih vojnih invalidov je sprejel goste general Gouraud, tudi invalid brez desne roke, ki pa je še aktiven komandant Pariza. Na povabilo generalov so se zbrali invalidi v okrogli dvorani zavetišča. Na najrazličnejše konstruiranih vozičkih so jih večinoma pripeljali, drugi pa so sami vodili svoja vozila, slepce pa so privedle usmiljenke. Matični zbor je zapel vrsto umetnih in narodnih pesmi, uvodoma pa francosko in jugoslovensko himno. Srce pretresujoče je bilo gledati, s kako pozornostjo so invalidi poslušali ubrano petje, zamaknjeni so sledili vsaki točki. Posebno so jim ugajale resne in otožne pesmi, med temi prav posebno »Zdrava Marija« in »Gor čez jezero«. Matičarji so položili vso toploto v svoje izvajanje, saj je bila večina ganjena do solz, ob pogledu na te žrtve vojnega klanja.

Po končanem koncertu so se generali Gouraud, Marieux in Henri v kratkih govorih zahvalili Matičarjem za njihov obisk in za ljubeznivost, ki so jo izkazali invalidom. Poudarjali so tesne vezi med Francijo in Jugoslavijo in izražali željo, da bi ostale te vezi vedno neskaljeno pristrčne.

Tudi navzoči invalidi so dali Matičarjem ob slovesu prijazno besedo ali pa izkazali svojo hvaležnost s pogledi, polnimi simpatij. Nekateri, ki morejo sami voditi svoje vozičke, so spremljali Matičarje do vrat.

Naše gibanje.

V *Invalidskem domu v Mostlavini - Popovači* je preminul dne 23. novembra t. l. naš tovariš in član Krajev. odbora UVI v Celju Podojsteršek Franc, 100-odstotni vojni invalid z dodatkom, rodom iz Razbora pri Slovenjgradcu.

Pokojni tovariš si je med svetovno vojno na Doberdobski planoti nakopal težko živčno bolezen, radi katere je bil zadnjih osem let življenja stalno navezan na bolniško posteljo, ter je vdano in potrpežljivo prenašal usodo invalidov - hiralcov.

V tej svoji mukepolni bolezni si je edino želel to, da bi bil pokopan med svojimi tovariši, ki počivajo po mučni borbi tega življenja na mestnem pokopališču v Celju, a žal ni bila izpolnjena ta njegova želja, ker je bil Invalidski dom v Celju ukinitelj, ter vsi Invalidi-hiralci prestavljeni v centralni Invalidski dom v Mostlavini. — Od tukaj smo ga dne 26. novembra t. l. spremili k večnemu počitku na katoliško pokopališče v Popovači, kjer je bil pokopan kot invalid-hiralec iz tega doma.

Dragi tovariš, če Ti ni bila izpolnjena Tvoja edina želja, počivaj sladko vendar v bratski zemlji!

Božičnica. Krajevni odboru ljubljanske organizacije prihaja mnogo prošenj od invalidov in vdov, ki niso njeni člani. Ker ne moremo vsakemu posebej odgovarjati, naj bo s tem vsem pojasnjeno, da ljubljanska organizacija podpira samo svoje redne in najpotrebnejše člane, na druge se pa ne more ozirati. Tudi se ni treba oglašati reduciranim.

Zagorje. Krajevni odbor poziva zadnjič vse člane in članice, kateri še nimajo poravnane članarine in naročnine za list, da to gotovo tekom tega meseca store, ker moramo zaključiti knjige. Kdor tega v določenem času ne bo storil, bo izključen, ne bo smel na občni zbor in ne bo deležen ničesar. Invalidi z 20% pa naj se izjavijo, ali bodo še naročniki lista ali ne? Treba je prijaviti, da se event. list ustavi. Kdor ne bo točen, tudi mi napram njemu ne bomo nudili prav nobenih uslug.

Nekaj o podporah. Tajnik Krajevnega odbora v Ljubljani se je pohvalil, da so se člani in članice te organizacije prav v častnem številu prijavili za božične podpore. V tako veliki skupini jih ni bilo še nikdar na občni zbor ali h kakim drugim važnim prireditivim, čeprav so bili kot sedaj le skromno povabljeni.

Občni zbor. Krajevna organizacija v Krškem javlja svojemu članstvu, da se vrši njen občni zbor v nedeljo, dne 5. januarja 1930 ob 10. uri v Sokolski dvorani v Krškem. Dolžnost vsakega člana in članice je, da pride, in sicer točno!

Krajevni odbor v Ptujju poziva vse svoje člane in članice, da naj se prično takoj zglašati v svrhu poravnave članarine za prihodnje leto. Ob enem morajo plačati naročnino za list. Oni reduciranci, ki bi ne hoteli biti več naročniki lista, naj to sporoče po dopisnici Krajevni odboru v Ptujju še pred novim letom. Ugotoviti se mora število naročnikov sicer bodo morali list vsi plačati.

»Novi Život« list za brezalkoholno kulturo.

Izšel je VI. to je zadnji zvezek prve knjige z vsebino: prof. Puuspp. »Problemi učni poizvedb o delovanju alkohola na organizem«, Vera Ktalec »Žena in pobijanje alkoholizma.« Antialkoholni pokret v Jugoslaviji. Pregled o delovanju in Beležke.

Med pregledom delovanja so vesti o našem sadjarstvu, industriji alkoholnih pijač v Jugoslaviji in o organizaciji brezalkoholnih izdelkov na deželi. Beležke poročajo o delu in širjenju abstinentne misli v Vel Britaniji, Meksiki, Japonski in Združenih državah.

Ta list izhaja v brošurah vsak mesec po 1 številka, 6 številka pa tvori po eno knjigo. Dne 15. januarja 1930 izide 1 številka druge knjige. Predplačilo za 1 knjigo (6 zvezkov) znaša 10 Din. Naroča se pri upravi »Novi Život«, Zagreb, Opatička ulica br. 3, ali na čekovni račun št. 35.509.

Zasluzek z razpečevanjem slik. Dimitrije P. Mordvinov, akademski slikar iz Beograda, Njeguseva ulica br. 28 razpečava različne slike in sicer: Celo Kraljevo rodbino, Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, Njegovo Svetost gospoda Dimitrija Patrijarha Srbskega, Spomin na odsluženje kadrskega roka, Spomin na službo pri žandarmeriji. Onim, ki hočejo prevzeti razpečevanje, nudi zaslužek pri posameznih komadih od 3—6 Din, kakršne so slike.

Ako se zavarujete pri Ljudski samopomoči za slučaj smrti, imate plačati pristojbino, potem pa plačujete od vsakega člana v dotični skupini ako umre, po 1 Din, 2 Din, 5 Din ali 10 Din, kar se ravna po višini zavarovalnine. Ker to ni veliko, zato pristopite. — Zastopstvo ima tov. Stanko Tomc, tajnik Oblastnega odbora UVI v Ljubljani. Priložite znamko za 1 Din.

Sledeče trafike so razpisane:

V Radečah: po umrli Podlesnik Katarini z letnim čistim donosom 900 Din 16 p.

V Jagnjenci št. 32 obč. Radeče, katero je dosedanja trafikantinja Martinčič Terezija odjavila, ima letni čisti donos 2320 Din 24 p.

